

Monumentnummer*: 515135

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82981/147

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leiden		Leiden		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Levendaal	105			2311 JG	Leiden		
Levendaal	107			2311 JG	Leiden		
Levendaal	113			2311 JG	Leiden		
Levendaal	115			2311 JG	Leiden		
Levendaal	117			2311 JG	Leiden		
Kraaiierstraat	23			2311 NS	Leiden		
Kraaiierstraat	25			2311 NS	Leiden		
Kraaiierstraat	27			2311 NS	Leiden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leiden	E				693		
Leiden	E				670		
Leiden	E				673		
Leiden	E				671		
Leiden	E				672		
Leiden	E				692		
Leiden	E				674		

Omschrijving**

Inleiding

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De randbebouwing van het BethlehemsHOFJE is in 1897 door K. de Boer Hzn. gebouwd in de bouwstijl van de Neo-Hollandse renaissance, rond de kern uit 1660 die reeds beschermd is als rijksmonument (nr. 25106). In de redengevende omschrijving van de kern is ook het poortje opgenomen. Op het binnenhof bevindt zich een dubbele pomp. Oorspronkelijk heette het hofje van de Doopsgezinde Gemeente De Houcksteen. In 1810 moest de Doopsgezinde Gemeente echter het Bethlehemshofje aan de Langegracht afstoten. De bewoners van het hofje, de naam en de gevelsteen verhuisden naar het Levendaal. In 1897 werd de toenmalige randbebouwing vervangen door de huidige bebouwing. De voorgevel van de randbebouwing maakt deel uit van de zuidelijke gevelwand aan het Levendaal. Het hofje ligt in het beschermd stadsgezicht.

Omschrijving

De randbebouwing van het hofje bestaat uit een langgerekt bouwvolume aan het Levendaal en een kort rechthoekig blok, haaks daarop op de hoek van het Levendaal en de Kraaijerstraat. Het langgerekte symmetrische bouwvolume bevat vier woningen en is opgetrokken over twee bouwlagen onder een schilddak met grijze gesmoorde tuile-du-Nordpannen. Het poortje naar de kern van het hofje bevindt zich in het middenrisaliet van dit blok onder een dwarskap met trapgevel. Aan de oostkant staat haaks op dit bouwvolume een deel van twee bouwlagen onder een zadeldak met grijze Oud-Hollandse pannen. Achter de trapgevel van dit deel bevinden zich twee woningen.

De gevels zijn boven een hardstenen plint opgetrokken in rode baksteen met gepleisterde speklagen, sluit- en aanzetstenen met diamantkoppen, consoles, ornamenten en een waterlijst. De waterlijst op de begane grond is uitgevoerd in hardsteen. Korfbogen boven de rechtgesloten schuifvensters met roeden op de begane grond, segmentbogen op de verdieping, rondbogen boven de paneeldeuren. Strekken boven de vensters in de trapgevels. Siermetselwerk in boogtrommels en in het fries onder de overstekende goot.

Het poortje bestaat uit een rondboogvormige doorgang in een hardstenen lijst met lisenen, zwikken en een sluitsteen. Daarboven een steen met de inscriptie 'Bethlehem anno 1631' tussen twee voluten onder een fronton met de inscriptie 'den Houcksteen'. Aan weerszijden van het poortje vensters met smeedijzeren tralies. Aan de binnenkant van de poort is een wand bekleed met hout. Op de nok van het dak gemetselde schoorstenen, in het dakvlak aan het Levendaal kleine dakkapellen met luiken met zandlopers, onder schilddakjes met zink in Maasdekking en een piron.

In de huizen van de randbebouwing zijn onder meer balkenvloeren, zwart-witte tegelvloeren in de halletjes en smalle spiltrappen met een trappaal tot het dak bewaard gebleven.

Waardering

De randbebouwing van het Bethlehemshofje is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde wegens de rol die de hofjes in de sociaal-economische en religieuze geschiedenis van Nederland en met name in Leiden hebben gespeeld.

De randbebouwing is tevens van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde wegens de bouwstijl van de Neo-Hollandse Renaissance.

In stedenbouwkundig opzicht is het pand van grote betekenis dankzij de beeldbepalende ligging aan het Levendaal. Bovendien vormt de randbebouwing de enige façade aan de buitenkant van het Bethlehemshofje.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het exterieur van de randbebouwing is bijzonder gaaf, van het interieur zijn nog enkele typerende onderdelen bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Sociale zorg, liefdadigheid

Functie

Hofje